

גוט שבת Gut Sábész

19. évfolyam 20. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 16:52 • כ"א שבט תשע"ז • 2017. 2. 17. • פרשת יתרו • Szombat kimenetele: 17:59

Chájá Muská rebbecen, a haszidok anyukája

A leggyakrabban adott női név a Chábád közösségekben a Chájá Muská – ezzel a névvalasztással tisztelegnek a haszidok az utolsó lubavicsi rebbecen, Chájá Muská Schneerson emléke előtt. De nem csak lányok és fiatalabb-idősebb nők, hanem intézmények sokasága is viseli a Rebbecen nevét, és viszik tovább emlékezetét. Halálának évfordulóján lubavicsi női küldöttek ezrei gyűlnek össze a nemzetközi Chábád mozgalom New York-i központjában éves találkozójukra, a Kinusz HáSluchoszra.

A Rebbecenről azonban keveset tudunk. 1901 tavaszán, Ádár hó 25-én született a későbbi hatodik lubavicsi Rebbe, Jozséf Jichák Schneerson és Nechámá Dina rebbecen második leányaként. Nevét nagyapja az ötödik rebbe, Salom Dovber Schneerson rabbi táviratban írta

meg a szülőknek, azzal, hogyha még nem nevezték el a kislányt, kapja a harmadik rebbe feleségének a nevét. Bölcsessége és kedvessége már fiatalon megmutatkozott, bátorságáról pedig akkor tett tanúbizonyságot, mikor titkos jesivák tanulóinak csempészett ételt a szovjet uralom idején. Szeretett édesapját még a száműzetésbe is elkísérte.

A későbbi hetedik Rebbével, Menáchem Mendel Schneerson rabbival kötött házasságára Varóban került sor 1928-ban. Inentől kezdve 1988-ban bekövetkezett haláláig valódi támasza és segítője volt férjének. New York-i otthonukban minden éjjel ébren várta férjét, akármilyen késői (vagy kora hajnali) órában érkezett is haza. Mindig háttérbe húzódva élte életét, mint mondta, nem szeretné, ha az emberek felhajtást csapnának körülötte.

A hozzá fordulókat mindig kizárólagos figyelemmel és őszinte kedvességgel fogadta. A Schneerson házaspárnak nem született saját gyermeke. Mikor egy kisgyerek egyszer megkérdezte a Rebbecent, hol vannak a gyermekei, ő könnyes szemmel felelte: a haszidok az én gyermekeim.

A Rebbecen jorcájtja (halálási évfordulója) idén február 18-ra esik. Ezen a héten, február 15-20-ig rendezik meg New Yorkban a női Chábád küldöttek nemzetközi találkozóját. Az évről évre egyre népszerűbb programra a világ számos pontjáról érkeznek a hölgyek, hogy feltöltsenek, tanuljanak és együtt ünnepeljenek. Lubavicsi küldötteként sokan a világ eldugott pontjain teljesítenek szolgálatot, hogy elvigyék a zsidóság fényét az ottani közösségeknek és turistáknak.

1% a rászorulóért

Közeledik az adóbevallás ideje. Ne hagyja elveszni 2x1%-át, ajánlja fel szervezeteinknek! Az EMIH – ahogy tavaly – 2017-ben is rászoruló honfitársainkat segíti a felajánlásokból. Figyelem! Változik a felajánlás rendszere.

Tájékozódjon a részletekről a www.cedek.hu/2017-egyszazalek/ oldalon!

Mendelre emlékeztek

Öt éve hunyt el az Oberlander család legidősebb fia, *Menáchem Mendel*. Családtagjai és szerettei sírjánál emlékeztek rá.

Mázál tov!

Gratulálunk *Perlaki Cintianak (Civija Muska) Mendy Myers-szel* való eljegyzése alkalmából, melyre New Yorkban, a Chábád mozgalom központjának számító Crown Heights-ban került sor.

Sábáton Óbudán

Különleges szombati programra várták a Bár Micva Klub tagjait Óbudán múlt szombaton. A BMC-s fiatalok közösen vettek részt a sábeszi imákon és étkezéseken, emellett játékokkal és tanulással telt a napjuk az Alef Központban rendezett sábatonon.

A 2016-os Kinusz HáSluchosz csoportképe

Hetiszakasz

Mózes apósának tanácsai

Szakaszunk – Jitró (2Mózes 18:1–20:23.) – a Tóraadás és a Tízparancsolat szakasza. Előbb azonban Jitró, Mózes midjanita apósa látogatást tesz az Egyiptomból nemrég kivonult héber

törzsek táborában, és hasznos tanácsokat ad vejének a közgazgatás korszerűsítése és decentralizációja ügyében. Jitró érdemeinek elismeréseként nevezték el róla a hetiszakaszt.

Zsidó híradó

Tu biSvát: „Föld napja” zsidó módra

Mára Tu biSvát, a fák újéve egyfajta környezetvédelmi nappá vált Izraelben, melyen szokássá vált a faültetés. Nem mindegy azonban, hogy mit, mikor és hova ültetünk – olvasható az SPNI (Társulat Izrael Természetvédelméért) közleményében. Mint írják, a régió legsűrűbben lakott országaként Izraelben különösen fontos, hogy jól megtervezetten történjen a növényültetés. A társulat többek között Jeruzsálem ultra-ortodox negyedében is szervez iskolai projekteket, hogy megtanítsák az ott élőknek a kertészkedés alapjait.

Budapesten sem feledkeztek meg a fák újévről. Az Átid Tu biSvát ünnepségén mintegy 60 fiatal vett részt. Az éjszakába

nyúló felszabadult ünneplésen pizza-különlegességekkel és hatalmas gyümölcsválasztékkal is előrukkoltak a rendezők. Izraelből hozott aszálványok, egzotikus gyümölcsök és különleges gyümölcssaláták kínálták magukat, hogy mindenki válogatott finomságokkal teljesíthesse a 15 féle gyümölcs fogyasztásának micváját.

A program első részeként egy mobil applikáción keresztül futó kvízzjátékon mérték össze tudásukat a résztvevők. A kérdések között gazdasági, földrajzi és vallási feladványok is szerepeltek. Ezután karaoke bemutatón versengtek a fiatalok, ami tovább fokozta a felszabadult hangulatot. A legszebb hangú énekesek között két kóser tortát sorsoltak ki.

Hamarosan fergeteges purimi mulatság!

*Várunk március 11-én 19.30-tól a Bét Menáchem Iskolában!
Részletek hamarosan a facebook oldalunkon!*

Először lélegezz, utána gondolkozz!

A Szináj-hegy lábánál állva, készen a Tóra-adásra, a zsidók kinyilvánították, hogy „megcselekedjük és meghallgatjuk”, vagyis először teljesítik a parancsolatokat, s csak utána akarják megérteni. Nem lett volna értelmesebb és természetesebb fordítva, előbb megérteni és csak utána megtartani őket? Az emberi test példáján keresztül bemutatható, hogy miért hibás ez utóbbi gondolatmenet.

Az emberi test állandó igénye, hogy levegőhöz, ételhez és italhoz jusson. Gondolkozhatunk és tanulhatunk naphosszat az elégséges napi táplálkozásról, a helyes oxigén-felvételről, azonban ezeket sosem lesznek képesek helyettesíteni annak gyakorlatát, azaz az evést vagy a légzést. Ráadásul ismert tény, hogy ha nem eszünk megfelelő mennyiségben és minőségben, elmenk gondolkodó készsége rohamosan csökkeni fog.

Világos tehát, hogy a helyes sorrend az, ha előbb megfelelően eszünk, iszunk és lélegzünk, és csak ezután tanulunk mindezek hasznos voltáról, nem pedig fordítva. Az emberek esznek, isznak, lélegeznek, és bár nincsenek tisztában ezek pontos biológiai működési mechaniz-

musával, mégis erősödnek általuk, s eszükbe sem jutna bőtölteni, csak mert nem ismerik az ételek felszívódásának pontos mikéntjét.

Ugyanez igaz a lélekre is. Mint ahogy a szobrot alkotója, úgy az embert teremtője, azaz Isten ismeri legjobban. Így a szükségleteit is ismeri. Ezért hangzott el a Szináj-hegyen a kinyilatkoztatás alkalmával, hogy a Tóra és a micvák szolgálnak majd spirituális levegőül és táplálékkul. Az értelem azt diktálja, hogy teljesítsük a parancsolatokat, s hogy felszabadítsuk a bennünk rejlő értékeket. Ezzel egy időben, míg gondolkodunk értelmükön, a micvákban rejlő intellektuális és spirituális energiával gazdagodunk.

Parancsolat, hogy rakjunk minden hétköznap tfilint a karunkra, a szívvel szemben, és fejünkre – „ahol az intellektus székel” –, ezzel mintegy tömören kifejezve a hagyományos zsidó megközelítést: első a cselekedet – karra való tfilin –, majd a teljes szívvel történő odaadás, s ezt követően a megértés.

*Kovács Kristóf rabbinövendék
cikke Yitschak Meir Kagan
rabbi írása nyomán*

A hét témái:

- Hétfő:**
- A nagy testvér! - Szabad-e mások otthonába belesni?
  - A kamatmentes kölcsön micvája
- Kedd:**
- Hogyan lehet a világot jobba tenni?
  - Visszatartás és megváltoztatás
- Szerda:**
- A nagy törvénymagyarázók
- Csütörtök:**
- A boldogság a legfontosabb dolog az életben?
  - Miért tilos (a tejest-húst) keverni?

ZSIDÓ TUDOMÁNYOK SZABADEGYETEME

Tanulj velünk te is!

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00: Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 15:00: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban)

Péntek: 13:00: Délutáni ima (a Keren Or-ban),

17:00: **Létezik-e legitim gyűlölet?** (Oberlander Báruch előadása);

18:00: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8:45: Hetiszakasz-tanulás,

9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*; 16:55: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Vasárnap és állami munkaszüneti napok:

10:00: Reggeli ima

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6:30: Reggeli ima

Péntek: 18:00: Tanulás, 18:30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakasz a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

A Rebbe válasza a glasznosztj-ra

Isi Leiblernek hívnak. Antwerpenben születtem, amikor négy éves voltam szüleimmel Ausztráliába emigráltunk az utolsó hajóval, ami Európából indult a második világháború kitörése előtt. Így Ausztráliában nőtem fel, ahol később vezető szerepet kaptam a zsidó közösségben. 1959-ben kezdtünk el foglalkozni a Szovjetunióban ragadt zsidók ügyével, és három évvel később sikerült rávennem az ausztrál kormányt, hogy az ügyet terjesszék az ENSZ elé.

1978-ban az ausztrál kormány az én utazási irodámnak adta a nyári olimpiával kapcsolatos feladatokat a játékok idejére. Ennek nagyon örültem, tudni illik a játékok Moszkvában kerültek megrendezésre, így a szovjetek kénytelenek voltak megadni nekem is a beutazási engedélyt. Persze tiltakoztak ellene, és megjegyezték, hogy egy ilyen fontos dolgot nem szabadna rám bízni.

Abban az évben utaztam életemben először a Szovjetunióba, s az ausztrál miniszterelnök közbenjárásának köszönhetően ezt még sok másik út követte. A szovjet zsidóság egyik fő kapcsolattartója lettem, egészen addig, míg négy évvel később le nem tartoztattak, s ki nem utasítottak az országból.

Azonban az alatt a négy év alatt rendkívüli eseményeknek lehettem részese. Szinte láttam, ahogy Isten lenyúl az égből, hogy megérintse a szovjet zsidóság lelkét. Hárommillió szovjet zsidóról beszélünk. Sokan közülük már teljesen elveszték a zsidóság számára, hisz nem volt lehetőségük még a legegyszerűbb zsidó oktatásra sem. De még náluk is, ezeken az elnyomott zsidókon is észre lehetett venni akkoriban valamiféle magához térést, öntudatra ébredést. Kevesen, de elkezdtek mozgolód-

ni, s olyan nyomást gyakorolni a hatalomra, amelyet akkoriban semelyik másik csoport nem mert volna. Elkezdtek követelni maguknak a jogot, hogy zsidóként élhessenek, s a jogot, hogy Izraelbe költözhessenek. Kemény idők voltak, s minden elismerés a Chábádot illeti, mert

Isi Leibler a Zsidó Világkongresszus vezető testületének volt az elnöke, és rendszeres szerzője a Jerusalem Postnak, valamint a Hebrew Daily Yisrael Hayom című lapnak. Az interjút jeruzsálemi otthonában adta, 2010 szeptemberében.

ők voltak egyedül azok, akik a vallásos csoportok közül életben tudtak maradni. Az orosz zsidók elkezdtek visszatérni a jiddiskájthoz, hála a Chábád aktivistáknak, akik felvették velük a kapcsolatot.

Mindaz természetesen a Rebbének köszönhető. Mindig határozottan szembement az akkori közeledéssel, miszerint a szovjet zsidóság már régen elveszett, és semmit sem lehet tenni értük. Sosem fogadta el ezt az álláspontot. Mindig hangoztatta, hogy a szovjet zsidóság egy nap vissza fog térni a gyökereihez, s ez mára már bizonyossá vált. A Rebbe mindig feltűnően élénk lett mikor róluk kezdett beszélni. Arca felragyogott, s szemében is megjelent valami teljesen magával ragadó tűz. Mikor így láttam, tudtam, hogy egy egészen különleges ember osztja meg velem a társaságát.

Mikor Mihail Gorbacsov került a hatalomra, a Chábád elkezdte aktivizálni az önkénteseit, válaszul a szovjet nyitásra, amit a glasznosztj és a peresztrojka jelentett. Hosszú évtizedek óta először nyílt tóraórákat tartottak, amikre csak úgy özönlöttek az emberek. A zsidók szinte

neki köszönhetően a Chábád ma már központi szerepet játszik a térség turizmusában.

Úgy gondolom, hogy a Rebbét korának legnagyobb történelmi személyeként fogják számon tartani. Senki sem magaslott ki úgy, ahogy ő, főleg nem a diaszpórából. Élete folyamán, azok, akik a Chábádon kívül álltak, nem tudták sem őt, sem a tetteit a megfelelő értékén kezelni. Azt hiszem, nem értették, hogy valójában milyen eget rengető eredményeket ért el. Ezek azonban mára már nyilvánvalóvá váltak, s egyre többen értékelik, amit véghez vitt. Ragyogó ember volt, s ezt nem úgy mondom, mint egy chábádnik – mert sok mindenben különbözik a véleményem a Chábádtól – hanem mert láttam, hogy irányítása alatt hová fejlődött a mozgalom, s azt, hogy még halála után is tart ez a növekedési folyamat. Ez teljesen egyedülálló és rendkívüli. Csak úgy, mint ő.

Isi Leibler

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség

Mindig van remény

Még amikor elbotlasz, akkor sem vetted át a felügyeletet Tőle. Miután a por leül, ahol és amilyen állapotban találd magad, az pontosan az, amit Ő a teremtés legelején elhatározott a számodra. Ezért mindig van remény.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Kóser konyha

Kakaós kalács

tejes

(margarinnal készítve párve)

A tésztához:

½ kg liszt
¼ pohár cukor
csipetnyi só
2 tojás
1 pohár víz
¼ pohár olaj
1 kocka élesztő

A töltelékhez:

20 g vaj
1 pohár cukor
1/3 pohár cukrozatlan
kakaópor

Az élesztőt felfuttatjuk a vízben. A többi hozzávalót tálba tesszük, az élesztőt is hozzáadjuk, és néhány perc alatt rugalmas tésztát gyúrunk. Egy órán át letakarva pihentetjük.

Elkészítjük a töltelékét: felolvasztjuk a vaját, és belekeverjük a cukrot és a kakaót. Alaposan összekeverjük. A megkelt tésztát két részre osztjuk, mindkét felet téglalap alakúra nyújtjuk. A téglalapokat megtöltjük a kakaós töltelékkel, szorosan feltekerjük, a végeit behajtjuk, a hosszoldalon, a záródásnál pedig lezárjuk a tésztát, hogy ne folyjon ki a megolvadó töltelék. Villával néhány helyen megszurkáljuk, majd további fél órás kelesztés után mintegy 40 perc alatt készre sütjük.

Aki inkább párve kalácsot szeretne, vaj helyett párve margarinnal is készítheti. Figyeljünk oda, hogy a margarin megfelelő kóser-sági pecséttel rendelkezzen.

A rabbi válaszol

Kóser-e az ember-disznó kiméra?

Egyszerre többen is fordultak a rabbihoz, amikor megjelent a sajtóban: a tudósok egyfajta ember-disznó hibridet állítanak elő, melyből átültethető szervek előállítását remélik. Az alábbiakban Oberlander Báruch rabbi foglalja össze röviden, mit érdemes tudni a téma háláchikus vonatkozásáról.

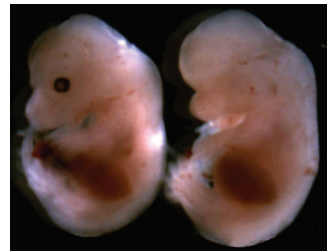
Mivel a sertés sejtösszetétele és több szerve is nagyon hasonlít az emberére (ezt a Talmud is említi, *Táanit* 21b.), ezért már eddig is használtak sertésből vett szövetet pl. a szívbillentyűt. A sertésből emberbe történő szervátültetés során eddig az állat bizonyos szerveit használták fel, a mostani fejlesztés pedig azt teszi lehetővé, hogy emberi szerveket tenyésztenek ki állatokban.

Minden ehhez hasonló tudományos fejlesztés kapcsán felmerül a kérdés, nem lépünk-e vele át azt az etikai határt, ahol már „Istent játszunk” – és ha igen, szabad-e Istent játszunk? A válasz az, hogy minden olyan lehetőség, amit Isten beépített a természet rendjébe és, amit az ember jó célra tud használni, az önmagában bizonyíték arra, hogy az Örökkévaló megadta az engedélyt, hogy azt felhasználjuk, amennyiben az nem ütközik konkrét bibliai vagy talmudi tilalomba. Maimonidész (1138–1204) híres Tóratudós és orvos hasonlata erre az, hogy ugyanúgy, ahogy természetes elvetni a búzát, hogy gabonát termeljünk, az is természetes, hogy az orvostudomány is fejlődik (lásd a Misnához írt kommentárjában, *Pszáchim* 4:10. Erről részletesen: *Kóser-e a laborburger* c. írást, *Gut sábesz* magazin, 16. évfolyam, 1. szám).

Ez a mostani újítás azért is különleges, mert a disznó külön említésre kerül a Tórában (*3Mózes* 11:7., *5Mózes* 14:8.), mint nem kóser állat, amit tilos fogyasztani. Ezért merült fel sokakban az a kérdés is, hogy szabad-e egy zsidó embernek akár szervátül-

tetés céljából kapcsolatba kerülnie egy sertéssel.

Ennek megválaszolásához ismernünk kell azt az alapelvet, hogy ha életmentésről van szó, akkor akár meg is ehetnénk azt a disznót (Talmud, *Jomá* 83a.), így egyértelműen szabad a szerveit

is átültetni. Ha a cél csak az életminőség javítása, akkor is engedélyezett, mert a tórai tilalom a disznó megevése, nem pedig a más jellegű felhasználására vonatkozik (pl. cipőkészítés, stb.). Az evés pedig a „rendeltetészerű” fogyasztásra vonatkozik (*Pszáchim* 24b.), vagyis, ha valami rendes ételként a szánkón át elfogyasztva kerül a szervezetedbe – így pl. nem-kóser alapanyagból készült infúziót is lehet beteg embernek intravénásan adni, stb. (lásd Áchiezer responsum 3:61.). Sőt, ha lehet választani, az ilyen szervek felhasználása előnyösebb, mert a holttestből történő átültetés korlátozott háláchikusan (lásd erről: *Egység* 92. szám 18. oldal). Különösen kényes terület az emberi embriók felhasználása, hiszen az abortusz egyfajta gyilkosságnak számít (*Szánhedrin* 57b.).

A fent már említett etikai kérdésen túl felmerül az is: szabad-e szenvedést okozni ilyen kísérletekkel az állatoknak, hiszen a Tóra tiltja az állatkínzást

(*Sulchán áruach*, *Chosen mispát* 272:9.). Azonban Isten a teremtéskor kijelentette (*1Mózes* 1:28.): az állat- és a növényvilág alá van rendelve az embernek, és így szabad felhasználnunk azt az emberiség javára, az emberi élet jobbítása érdekében (*SÁ*, *Even háezer* 5:14.).

Felmerül az is, nem kell-e tartanunk Frankenstein-féle teremtmények létrehozásától, ám úgy vélem, a laboratóriumi kísérletek szigorú szabályozása garancia arra, hogy ez nem fog megtörténni.

Háláchikus kérdés lehet továbbá, hogy ez a technológia nem számít-e *kilájim*nak, fajták közötti tiltott keverésnek. Ez a kérdés felmerült a génmanipuláció háláchikus vizsgálatakor is, annak kapcsán, hogy lehet-e géneket áthelyezni egyik élőlényből a másikba, hisz a fajok keverése bibliai tilalom (*3Mózes* 19:19.). Az elfogadott vélemény szerint mivel a Tóra úgy fogalmaz, hogy „barmodat ne párosítsd más féle fajúval” ez azt jelenti, hogy kétfajta állat testét nem szabad összepárosítani, azonban nem vonatkozik a génekre, csak teljes élő állatokra (lásd erről *Minchát Slomo* responsum 2. kötet 97:27., *Nismát Avrahám* 4. kötet 215-216. oldal. Lehetséges, hogy a növények esetében mégis keverésnek számít, erről lásd *uo.*). A mi esetünkben elvileg nem történik keveredés a sejtek szintjén, akárcsak egy béranya esetében, az állat testében egy emberi szervet növesztenek, genetikai keveredés nélkül. A tulajdonképpeni keveredés a szervek szintjén történik, de ez sem számít tiltott dolognak a fentiek alapján.

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja el!

Munkatársak: Golubovics Martina,
Dénes Anna, Kovács Kristóf
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604

